

ضرورت تغییر رویکرد در مدیریت محیط‌های طبیعی کشور

قسمت هشتم: زراعت چوب با نگاه اقتصادی به توسعه جنگل

یکی از اهداف توسعه جنگل در خارج از عرصه‌های جنگلی، دسترسی به منافع اقتصادی است. اگرچه صنایع چوب و کاغذ در ایران، ظرفیت زیادی در ایجاد اشتغال و ارزش افزوده دارند، ولی بزرگ‌ترین چالش، دسترسی به چوب است. ایران کشور فقیری از نظر سطح جنگل است و یکی از مسیرهای راهبردی برای تأمین ماده اولیه این صنایع، تأمین چوب از طریق توسعه زراعت چوب است. در ۵۰ سال گذشته، در مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، فعالیت‌های پژوهشی گسترده‌ای برای معرفی ارقام پرمحصول، روش‌های بهره‌برداری کوتاه‌مدت، کشت مخلوط، آگروفارستری و به‌زراعی انجام شده است. نتایج آخرین مطالعه انجام‌شده در بخش تحقیقات صنوبر و درختان سریع‌الرشد این مؤسسه نشان داد، ضریب نفوذ ارقام معرفی شده این بخش در صنوبرکاری‌های دایر کشور، بیش از ۶۵ درصد است. این مطالعه نشان می‌دهد، یافته‌های علمی و فناوری‌های به دست آمده، مورد توجه بهره‌برداران و صنوبرکاران است. متکی بر این ظرفیت‌های پژوهشی در کشور، برنامه ملی زراعت چوب با همکاری مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، برای تأمین ۸۰ درصد نیاز صنایع چوب و کاغذ کشور و ایجاد ۱۵۸ هزار شغل تدوین شده است. در این برنامه براساس مطالعات انجام‌شده، زراعت چوب با استفاده از پساب شهری، توسعه اکالیپتوس در استان خوزستان، صنوبرکاری در عرصه‌های خالی در شمال به‌ویژه در استان گیلان، توسعه زراعت چوب در حاشیه رودخانه و تشویق کشاورزان برای صنوبرکاری در شمال و شمال غرب کشور از طریق کشت خالص، کشت مخلوط و به‌عنوان بادشکن پیگیری می‌شود. مسئولیت تأمین قلمه ارقام پرمحصول را نیز مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور به عهده گرفته است و با همکاری مراکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی در استان‌های مختلف به‌ویژه در آذربایجان غربی، اردبیل، زنجان، گیلان، مازندران، خراسان شمالی و تهران، میلیون‌ها قلمه در ایستگاه‌های تحقیقاتی تولید شده است.

با اجرای برنامه ملی زراعت چوب، نه تنها ماده اولیه این صنایع تأمین می‌شود، بلکه قدم‌های جدی با مشارکت مردم و به‌ویژه کشاورزان برای توسعه جنگل برداشته خواهد شد. ترسیب کربن، ایجاد رویشگاه برای حیات‌وحش از جمله پرندگان، حشرات، پستانداران، خزندگان و میکروارگانیسم‌ها و نیز تلطیف هوا در اطراف شهرها و روستاها و زیبایی‌شناختی از سایر دستاوردهای این برنامه است. شایان ذکر است این برنامه با توجه به ظرفیت بسیار برای جلب مشارکت مردمی، کمترین وابستگی را به منابع عمومی و بودجه دولت دارد.

سخن مدیر مسئول